

№ 114 (7755) ★ 1994 сэл балаан ыйын 29 күнэ, Чэлшээр ★ Сманата—146 солк. 15 хэрчм

Итүнтэн салгыы Е. П. Жирков саалаттан ыйы-
тымларга элпинэттэ. Ол
хайыат кэлэр нүөмүрүгэр
баччэттэнэ.

Каласэтингэ быыбардаачы А. А. Сиңцен депутат болжомтоотугар манныыктары тикэртэ:

— Биднийг бичлэхэ сирн атыслыагца агитация бара турар. Сирн дьонгоо биэрнэххэ ол эрээри атын ланара, табаар буолара хайдах даданы табыллы бат.

Улууспут урукку алба
колхозтара, Дьоно күө
өртүнэи хоту көһөрүллүүстэ
ыһаһыллыбыттарыгар киин
лөр материалнай хоро
ньуларын толотторөр
сиэрдээх.

Үсүһүнэ, билиги улууһу
пут дьоно-сэргэтэ нияатни
биллибит, номохто киирбит
сэриһиппигитигэр Г. Д.
Протодьяконова Россия
Геройун аатын илгэрэри
туруорсубунпут ыраат
эрээн олнуттан сыбары
бат. Улуу Кыайыны
сылын туолар үбүлүөй
нэи сибээстээн бу быһа
рылдьан бакарабыт.

А. А. Сивцев издиги
этгитин атын быыбардаа
чы С. А. Попов өйөөтө
Кини сэрин кэмизэр Ге
ройга түһаридиботхотар
дизин урукку буолуннар
бу званнени итэрэр дыа
лалары көрө да барба
буолуулар ууратыллыах
таах, маныык сыһа сы
һыан көннөрүллүөх тус
таах дигэ.

Суверенэттэппыт күнү
баллэтээһингэ бырааһын
ньык көңгөрү туруорулун

Семен ДАНИЛОВ.

Тус-туһунан сымдыаммыт
Саналарбыт кыратыттан,
Толкуйбут быстабыттан,
Ырабыт, ылабыт
аччыгайыттан.

Ол бийиги, сахалар,
былыргыбытыгар
Олонхо курдук дүрүт
уладалах эрэрибит,
Бүтүгүнүбүтүгэр
Өйөһөрбүт онугар
Өстөһөрбүт амхэригэн,
Өйдөһөрбүт кэрнэтэ
Өһүргэзэрибит

байныарыттан,
Сапаабытын, бағабытын
Сайдын, үүүнү туһугар,
Сарсынгы саргы аатыгар,
Сатаан салайбашыттан,
Кыахпытын, күүсүтүүн
Кыайлы-хотуу туһугар,
Көхтибэт кээкил калын

Кышталдар
элбообонпугуттан
Бу мөнтөн динбин мин
Бийин олохт хазмытын
Бэйбег туорадырбыт.
Эрай-мун элбэг,
Эгэлгэ быйан далайбэтэ.
Өйдүүг уонна олох
сокуонун

Хайа да омур
Күүнүн-мыарын таагаран,
Үрдүккө, сырдыкка
таалаган

Төтөмний сайдарын
сүтиспэртэһинэ
Онон тус бэйэтин
Сүолун булбатаһына.

Суолтатын тобулбатарына
Оннук омуң
Эстэр-быстар
быһылданыр.

Үгүө суолтан туора
хванар,
Сүтэр, сэмэлийэр
толлоһонор.

Онон, сахалаар, бийлэгн
Бу хэснэл тэринэр нэмэгдэ

Тускул тутар түгэнгэ
Сомоё санаабытын булуодун,
Сайдар суолбутун
Хаймаң пааны

тобулуодун!

Түөрт сыллаабыта Саха Республикатын Государственной Суверенитетын туһунан Декларация ыдаллытыгар мин кытыллаах этим.

Мин суверенитеты ман-
нык өйдүүбүн. Суверени-
тет дээн тугуй дээтэххэ,
бу — быһааска быраап,
байга быраап. Оттон
иттэннэ быһаас, быраап
туохха илалынны? Декла-
рацияны ылыныы саһан

суверенитет наадата суох
дигэ толкуй эии, ту-
руоруу эии баара. Хо-
лобур, Дьонуускайга, кини
дуораппытыгар, минни
пиир демократтар, кини
лэргэ -чугастар дивэччи-
лэр Россияа демократия
кэллэ, Российскай Феде-
рация Суверенитета бил-
лэрилиннэ, Президенттэ

нэ, ошон бийнги республикабытыгар суверенитет наадата суовун этгэллэрэ. Вэл суверенитет ордун улахан быдаастаналларыгар тойотторго эрэ наада диниллэрэ. Онгукаларын чингэтэн, дьон илин бат тааһыннарын хомуна са таабыттара. Дьэ минн со рунуулаахтын утарбын пыт.

Суверенитет — былаас
базай сайдыыта наадалаах.
Хас биирдин кийи, бары
омун, элбэх националь
ностаах Саха сирия но
йуота, олохторун, чэски

дэрин, атын сиртэн, ким-
тэн эрэ салалдбаанса, бэ-
Яаларэ быһаарыхтаах-
тар. Бары өртүнэн смал-
даан көрдөххө, билиги
суверенитетытын кэм-
гэр сөтнө ыдмныбыт.
Билигин бэйэбитин бэйэ-
бит дьаһанабыт, сиртэн
хостонор байдарбытыттан,
атын да ресурсаларбы-
тыттан туһанан, экономи-
ческой өртүнэн хааччыл-
лан эрэбит, охун билиы-
тылан уратынан сайдарга
күнэ хиссааһын, сүнгэн
сөргөхсийүн баар буолла.
Билигин билиги үгүс сар-
дартэн ордуктаах бала-
һиһиньалаахпыт.

Ийнхитин государст-
венихныг салгым сайда-
рыг, атаар биеэни
туран инарэгэр кыһаньа-
таахныг, Онуоха төрүт
олхотхохтор улахан оруо-
лу ылмахтаахныг, Бийн
ги салга государственнос-
танан эрэр дьоммут, бу-
ойбүтүгэр - санаабытыгар
есса үчүгэйдик ийрээ-
лик, Республика үрдү-
кү байлаастар илээх-ой-
лох ологу тутууга дуу-
луурдарын холбуурга
бир санаага кэлэлдэр,
Государство баһылыгынан
Президент буолара сөт-
диг санымын.

Бишр саамая тынн ун-
харчы болпурубууга
ныахтытын сите ытарбы
наада. Республика бодже
та билегин 3,3—3,5 трил-
лион солносбай. Мантан
табаары ажалыга 1,5
триллионун кэриге барар
Былырын хабадаа ий-
ра сыйдыгыт. Ошон у

киндэ, партийнай туугу олус нуускэ бара турар, араас партиялар угүс сирдэргэ бөлөлөрүн таргалаларын таргалалар. Баллар бөлөбөрдөрү көрсө, былааны ылымга нэиз үлэни мыталлар. Биһиги республикабытыгар бү өртүгүн хамсааһын да туох, оһон хаалан хаалыахпытан сөй. Партия дээн туугу? Уолсай интэриэһи түмүү көрүгэ. Бу боппуруска сыһаанытын тосту уларытыаха, партияларда тарихын, федеральной таһымнаах атыттарга кыттыһан, холбур, С. М. Шахрай партияты

тар, депутаттарбытын элбэгээринг. Вилигин Государственная Думаа биир, Федерация Сэбиэтигэр икин эрэ депутаттаахпыт. Атын уобаластар, кыраайдар Думаа үстүү кийилээхтэр. Тоёо сатамнаты майна уокурунтан биир, өтгөн партиязартан икин, онтон да элбэх депутаттанарбыт? Барыбытын холбуур соруктут—сайдым. Хас биирдин саха кийитэ сайдымлаах буолуохтаах. Араас өртүнэн, дьовурун таһаарбыт чөлчү дьарыктаах. Ол республикаада тийэс туһаны адылаахтаах. Вилигин, сахалар, планетарнай

(хүнлэгийн хуонгунук толкуй-
дуур) өйдөбүллээх дьом-
мут. Ол кастөр ыраах сир-
дэринэн талэһийэн үөрө-
нэрбитигэр, сылдыарбыты-
гар. Бу аһагаспытын, сай-
дымга талаһар майгылаах-
пытын атор. Атын өртүөн
бэйлэбитин аччатына са-
дымбыт ол өртүөн тээрэ

Балабан ыһын 24 күнүгөр Болтоно Кындаалыгар саха биллиилээх сурууааччыта В. В. Яковлев төрөөбүтэ 60 сыла бэлэтэниэ, И. П. Оконешников—Хуучун, аймах-билэ дьон кыттыһына иллалар, тыгъаһа, Кындаал олохтоотурун уонна улусу кула

Суруйлааччы ололун, ыны саха уус-уран литература-туратыгар киллэрбит кылаатын туһунан С. А. Попов—Сэмэн Тумат даылаат оторон кэлээтэ. Бу ахтылыыта Дьоккуускайтан суруйлааччы көргөнэ К. Т. Нудакоскай, В. Н. Егоров—Тумарча, добоһторун ааттарыттан Л. И. Сысолойтача, Н. М. Кладшин, туратын үлэһиттэрин хо-боһунтаах концертыра б-рылинна. Онно Василий Васильевич «Кэрэхтээххэ» диэн саҥа романыттан Мария Герасимова туруруутунан инсценировка к-рдөрүлүнкэ. Василий Яковлев үл-лүйэ өссө биэр кэрэ-бал-дыһаа олоххо киллэри-дигин кытары дууорал-

тэ. Ол суруйначчы төрө
бүт-үөскэбит Кындылы
иниэки дьылбатыһымын би
наччы сибээстээх.

Билэлэрин курдук, Кэ-
дал кырымы сир быһымты
нан ситэ-хотэ төрүлүбү
кэ, утүрүм-хатырым туу-
дан калла. Билигин, сирг
уокка тардыстыны кэмгэ
мантан төрүттүэх Поповта
уонна Колесовтар б
учаастагы сирг олук
рээһиннээх суолутар к
лэрэр баа синаалах ноб
кэлэнээр хаһааныны
с-салайыһаан сабыллар

Иэснлээх былаан онгосто
удалзан хамсаан эхэлдэг

Улуу сдьяналтата б
садалааһыны ейёобуту
гүмүгэр Александра Ем
ровна Колесова Кында
дьяналта баһылыгынан
Болтоно изилилгын дь
налтатын баһылыгын со
буйааччынан анална. Э
тузмаст художник Ким Ко
пеевич Колесов уолатта
рынын бу дылаада кө
нөи буоларга быйвары
мыта нэрэхсэбилдээх, Ким
хайы-үйэбэ төрүттэри
эргэ дьыһтын сөргүтэн тү
бэйэтин персоналия
быысталаһытын тэрийэ ох

бүтүн көрдөрдө. Ким уо-ларын, салайааччылар
лугуун Компейдымн саха Егор Егорович Попов уо
ураватын уонка баладаны на Константин Кимови
тутууга ылсар баа санаа. Колесов салайарга үлэлэ
лаахтар эбит. Кындааы эрэллэр. Динэ көргөттэ
аныгыны одох суолугар үлэлин тахсыбыт сорукт
таһаарарга, урут манна рын тубууан К. Н. Колесо
коопсуу-тороон асыгыт бил, салайарга.

Дэуон Двангылы Николай В. В. Яковлев торообуту Попов уо.д.а. тустарынан 60 сылын туолуутун ахты кэлэр-барар дыһаҥо билиһы күнэ дойдутун кэскиниинэрэр туристическай-лин иллиири-сагалыыр сайэксуренонай тохололоох дыһаныы баар буолбуту маршрут-тенил олохсустар бэлэтээһини ытыары соҕуулаахтар Кындал гулаахтык аалтыспыта хаһаайыстыбаннай тутулук нааны көтөдөр, сүрөһү «Сулус» уонна «Кындал» үөрдөр.

«СО» көрр.

Эвэрдэлибит!

Күндү дүүэтэбитин, коллегабытын МАЛЫШЕВА Любовь Ивановна Ибэдниттер Вүтүн Россиятаабы обществоларын бичүоттаах чидизини азтын ылдытынан, сыралаах үлэтэ сыналазнытынан истингик эвэрдэлибит. Итиник ааттанай, үнүтэйи эрэ үтүктэс, үрдүккэ эрэ талаан, үлэни эрэ үлүһүйсн сырат. Хайдаа эрэ ханылаастын, атак-доһор арыалластын!

Евдокия КАЖЕНКИНА,
Светлана КРИВОШАПКИНА.

Арыгы-водка онгохуктары атыылааһынга лицензиялар

Улуус дьаһалтатын 1994 снл балаан ыйн 23 күнүтүн 378 №-дээх уу-рарынан үлэ ыйдаабы төлөбүрүн саймий кыра кээмэйи уларытыллыбытын сибээстээн лицензионнай хомуур стивкалара олохтоннулар.

1. Арыгы-водка онгохуктары (шампанский уонна пивоны киллэрэн туран) батарыыга предпринимателартан уонна предпринимателарга сылга:

—1 эргинэр тоҥоһаахтарга үлэ төлөбүрүн алын кээмэйин 600 бүгүнүн (12 мөл. солк.);

—2-тэн 5-кэ днэри эргинэр тоҥоһаахтарга батарыыга сыллаабы лицензионнай хомуур 3 бүгүнүн (36 мөл. солк.);

—5 уонна онтон албах эргинэр тоҥоһаахтарга сыллаабы лицензионнай хомуур 10 бүгүнүн (140 мөл. солк.).

2. Биирдэ туттулар (биир күнүгэ туттулар) лицензияда үлэ төлөбүрүн алын кээмэйин 50 бүгүнүн (1 мөл. 25 тыһ. солк.).

Ветеринарияда сүөһү бы-тын, ийин үөнүн, куйу-сатын өлөрөр «Ивомек» днэи оҥук сага препарат кэллэ. Балаан ыйн 29 күнүтүн алтынны 28 күнүгэр днэри онон сүөһүнү укуоллуурга сайаалла ылабыт. Препарат аары-дынан бастаан суруллубут 800 эрэ сүөһү укуолланна. Төлөбүр—1 сүөһүгэ 3000 солк. Харчытын суруйтараргытыгар ааралабыт. Укуоллааһын алтынны 31, сэттиний 1, 2, 3 күн-нэригэр ытыллар.

Модууинаах сүөһүлөргө вакцинация онгоһулар. Онно балаан ыйн 29 күнүтүн алтынны 4 кү-нүгэр днэри сайаалка ыла-быт. Онгоһулар болдьоо —алтынны 5-6 күнүгэр, иккитээн алтынны 17—18 күнүгэригэр онгоһулау. Төлөбүр—1 сүөһүгэ 2500 солк. Харчытын суруйтар-гарга аараллар.

Ветучасток.

Редакторы солбуулааччы И. С. ОКОЕЛОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор—21-322, отделы—21-265, общий—21-505.

Спорт

Спорт

Спорт

Балаан ыйн 22—23 күнүгэригэр Чурапчы сэлэниэтигэр Додордохуу Алааһыгар улуус оҥуола-ларын үөрүнэтиллэрин икки ардыларыгар «Сага олох» хайыат бичиктэригэр күһүгүгэ кросска уон-на эстафетада күрэхтэһиллэр буолан аастылар. 13 оҥуолаттан 270ча эдэр быйыһдар кэлэн күрөс бийдыастылар.

Бастаан күн кросска 500 м кыра саастаах кыргыттар сүүрүүлэригэр быйыһ сайын Дьоккуускайга ытыллыбыт I спор-тивнай соннууларын чем-пионката, Армылаах о-скуолатын аатыттан кы-тыбыт Марианна Петрова бастаата. Кини быйылыт-тан спортивнай интернат-оскуолада үөрэнэ киирдэ. Иккис миэстэни Мариан-на Барахова (Чурапчы орто оҥуолаты), үсүһү республика призера Лю-да Чичигинарова (Хаты-лы) ылдылар.

Кыра саастаах уола-тар 1000 м киирсиллэриг-эр Степа Кузьмин (Чу-рапчы орто оҥуолаты) эрэллээхтин бастаата. Степа хайыс да сылын В. М. Тимофеев саалта-тынан хайыһарынан дьа-рыктанар. Хатылыттан Сеил Чичигинаров, Мын-дабааһыттан Юлиан По-селельскай иккис, үһүс миэстэлэргэ тигистилэр.

Улахан саастаах кы-ргыттар 1000 м дистан-цияларыгар республика чемпионкалары Ангелика Полова (Болтоно), Саргы Львова (интернат-оскуо-ла) кэһиллэригэр Аня Дани-лова (Чакыр) үсүһүнэн кэллэ.

2000 м улахан саас-таах уолаттар алааһы ик-китэ эргийдилэр. Манна республикатаабы күрөхтэ-һиллэр чемпионнара, при-зердара Вася Протодьяко-нов (интернат-оскуола), Рана Яковлев (Чурапчы

Иккиснэ—интер-нат-оскуола, үһүснэ—Чу-рапчы оҥуолатын хамаан-далара.

Кросс, эстафета түмү-күтүнэн кыайылаахтарга, призерадарга үөрөх управ-

оскуолалар физруктара үүммүт үөрөх дьылыгар үлэлэрин - хамнастары и-хайдан ытар туһунан сө-һүлүн, ирэ-хоро сүбэлэс-тилэр. Ааспыт үөрөх дьы-лыгар кэлэн спартакиа-да программатынан спорт 14 көрүүтүнэн 9-һун та-дан ылан кыттыы түмү-гүнэн кыайылаахтар бы-һаарылыбыттара. Физ-руктар күрөхтэһиллэр на-һаа элбэхтэрин, оҥуо ба-лэмнииртэн ордон физ-культура уруонтарыгар ситэ болҕомто уурулабы-тын, оҥолору күрөхтэһи-гэ таһыыга транспорт көс-түбөтин, көһүннэһинэ да-һаны сөбөлөө олох ыа-раханын, ол харчыта тө-лөмнөтүн абыннылар.

Күннүлэр ону тэнэ сага үөрөх дьылыгар методи-ческай үлэни күүһүрдэ-гэ, физкультура учуутала үрдүк ылааастаах спорт-сменнары иитэр тренер буолбатаһын, оҥону э-хаан ортүһүн сайыннарар эбээһинэстээгин ыйдылар, улууска олохтоох усулу-буйалары учуоттаан биир программаны оҥорон үлэ-лииргэ бабаларын этти-лэр.

Түмүһүнэ Кыайыы 50 сылыгар аналлаах кэлэн спартакиаданы 7 көрү-түмүгүнэн таһаарарга бы-һаары ылынылар.

Николай ФЕДОРОВ,
үөрөх управле-ния физкультура-да уонна спортка спе-циалиста.

Хаһыат бириинин хаһаайыттара

орто оҥуолаты). Вася леннетын грамоталара, Ильин (интернат-оскуола) жетоннар, сыналаах би-сүүрүүлэргэ көрөөччүлэр иитэрлэстэрин тарта. Ик-кис эргинер агарыттан тө-түнүн быһаалка өссө эһыллал. Вася Протодья-конов бастааннан, Вася Яковлев иккисинэн, оттон үсүһүнэн Олег Сивцев (Чакыр) фиништээтилэр.

Хамаанданан түмүккэ бастаан миэстэргэ интер-нат-оскуола, иккиснэ Ал-ма орто оҥуолаты (тре-нер Е. К. Абрамов), үһүс-нэ Чакыр орто оҥуолаты (учуутал Н. Н. Адамов) табыстылар.

Иккис күн улуустаабы «Сага олох» хаһыат би-риниһигэр 10 этаптаах эс-тафетада улахан саастаах уолаттарга I этапка 1000 м Вася Илларионов эста-фета палочкатын бастаан-нан аҕалан биирдэ уонна хаһыат анал бириинин ха-һаайынынан буолар сити-һиллэнэ. Иккисинэн ин-тернат-оскуола II хамаан-даһыттан Вася Ильин, үсүһүнэн Вася Яковлев кэллэр. Быһаарылаах киирсин V этапка кыра уолаттар 700 м дистан-цияларыгар буолла. Сте-па Кузьмин иинини испит уолаттары ааһыталаан ырааһынан хаалларан па-лочканы аҕалан биирби-тин таһаарыстара ситтэр-бөдөс бастааннан табыс-

бу күрөхтэһиллэр ин-нэлэринээгин күн физкуль-тура учууталарын сүбэ-мунһаада буолла. Онно

Чурапчы олохтооҕо, ветеринарнай үлэ ве-терана

САВВИНА Варвара Михайловна

уһун ыарахан ыарыһтын өлбүтүн, диригтик курутуулан туран, бары аймахтарбытыгар ин-тиннэрибит.

Кэргэнэ, оҥолоро, кийиниттэрэ, күтүөтө сэннээрэ.

Саввина Варвара Михайловна өлбүтүнэн дириг кутурбанныгар тиэрдаллар:

—кэргэниттэр Саввин Иван Ивановичка, оҥ-лоругар бокунньук уһун сылларга үлэлээбит ветстанциятын уонна ветбислабораториятын коллективтара;

—кыһыгыгар редакция бухгалтерыгар Баи-шева Варвара Ивановнага «Сага олох» хаһыат редакциятын коллектива;

—уолугар Петр Иванович, кийиниттэргэр на-борщица Мария Семеновна Саввиннарга, ки-ннлэр оҥолоругар улуустаабы типография коллектива;

—кыһыгыгар үлэс үлэһиттэргэр Саввина Мария Ивановнага федеральнай почтовой сибээс улуустаабы үлэһин коллектива.

—уолаттарыгар ПМК үлэһиттэригэр Иван Иванович, Петр Иванович Саввиннарга «Ме-диорадиал» ПМК-тын коллектива;

—кэргэниттэр, оҥолоругар, кийиниттэригэр, күтүөтүгэр, сэннээрнэргэр аймахтара А. М. Кривослазкин днэи кэргэниттэр;

—уолугар бэйэлэрин күтүөтэригэр Петр Иванович, кийиниттэргэр бэйэлэрин баллаһарыгар аймахтара Иинитиллэр, Даниловтар, Михай-ловтар, Кодратьевтар.

Күндү ийэбит, өбөбит, хос эбөбит

ФЛЕГОНТОВА

Мария Петровна

89 сааһыгар уһун ыа-рахан ыарыһтын өлбү-түн бары аймахтарбы-тыгар, билэр дьоммуту-гар, диригтик куруту-улан туран интиннэри-бит.

Уолаттара, кийиниттэ-рэ, сэннээрэ, хос сэннээрэ.

Мугудай нэһилиэгин дьаһалтата, «Мугудай» сылгы заводун дирек-цията колхознай-совхоз-най тутуу ветерана

ЗАХАРОВА Анастасия Степановна

уһун ыарахан ыарыһ-тан өлбүтүнэн кэргэни-гэр, оҥолоругар дириг кутурбанныгар тиэрдал-лар.

Администрация.

АТЫЛЫЛЫБЫТ

x x x

Кыргычча олоххо ту-Оволоох манна сылдыар руорулар икки харахтаах ынары атылылыбыт. Саа-билителэри, олох аанна-на 3-һэ. Эрдэ уулаах-рын. Аадырыһым: Чурач-Аадырыһым: Дириг б. чы о. К. Маркс уул., 24. Партизанская уул., 20. Андреевтар. Тел.: 26-263.

Тел.: 21-505.

Учредители (соучредители) газеты—Редакция, Администрация улуса, Национальная издательско-полиграфическая компания «Сахаполиграфиздат». Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты: 54907. Объем—1 усл. л. лист. на 4-х страницах.

Зарегистрирована Саха (Якутской) региональной инспекцией по защите свободы печати и массо-вой информации.

Чурапчинская улусная типография Национальной издательско-полиграфической компании «Сахаполиграфиздат».

с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». Подписано в печать 28.IX. 17 ч (пр. 18.00).

Тираж—3140.